

« zurück blättern vor »

WAŁKOWAĆ v. imp., ab 1385. **1)** ‘Stoff verfilzen’ – ‘spilśniać sukno’: [einzQu.] 1385 BenLub 234, STP *Quocienscumque contingant nostros lanifices... stamina reparare* vlg. **phalkowacz nostrique non presumant ad alia molendina pannum ducere*. – STP, TR, L. **2)** ‘drehen, wälzen’ – ‘obracać, przewracać’: [hapax] 1564 Mącz 76b, SPXVI *Cylisma, Latine volutatio Taczanie / Wálkowanie / Walanie*. – SPXVI, MĄCZ. **3)** ‘glätten, ebnen, mit einer Walze flachdrücken’ – ‘równać, wygładzać, rozplaszczać za pomocą wałka’: 1783 Wiel.Kuch. 433, L *Wałek drewniany, którym ciasta wałkuią*. o 1788 Przędz. 8, L *Wałkowanie roli do siewu różnych nasion*. o (1847) 1951 Korz.J.Koll. 27, DOR *Przed sobą miała fartuch, a w ręku wałek, którym właśnie wałkowała ciasto na kluseczki*. o 1954 Techn.gastr. 231, DOR *Wałkując ciasto na pierogi, nie należy go zbyt podsyptywać mąką, aby nie wysuszać powierzchni ciasta*. – TR, L, SWIL, SW, DOR. **4)** ‘verprügeln’ – ‘bić, tłuc’: L (transl.), SWIL (fig.), SW (przen.), DOR (pot.). **5)** ‘mangeln’ – ‘maglować’: [hapax] vor 1919 Sw *W[alkować] bieliznę*. – TR, SW, DOR. **6)** ‘aufrollen, zusammenrollen’ – ‘związać, skręcać’: [hapax] (1936) 1948 Zar.Ludzie 28, DOR *Urywał kawałek kitu, wałkował go w szerokich dłoniach i szybko, sprawnie zalepiał nim naruszone miejsca*. – nur DOR. **7)** ‘ständig, bis zum Überdruß über etw. reden’ – ‘mówić ciągle, do znudzenia o czymś’: 1950 Korcz.Jerzy Trzy 37, DOR *Nie chce już tych tematów wałkować*. – nur DOR (pot.). o **Etym: 1)** mhd. *walken* v., ‘Gewebe durch eine bestimmte Bearbeitung zum Verfilzen bringen; schlagen, durchbleuen, prügeln’, LEX, nur für Inh. 1, 4. **2)** nhd. *walken* v., ‘Stoffe quetschen, schlagen und wälzen, um dadurch eine Verfilzung zu erreichen; schlagen, prügeln, auch mit Worten’, GRI, nur für Inh. 1, 4, 6. o **Der: wałkarz** subst. m., ‘jmd., der Stoff quetscht und schlägt’, ca.1470 MamLub 2, STP, zuerst geb. L, nur für Inh. 1; *obwałkować* v., 1534 FalZioł I 46d, SPXVI, nur für Inh. 6; *wałkownia* subst. f., ‘Walkwerkstatt’, [hapax] 16. Jh. SPXVI, nur für Inh. 1; *wałkować się* v. imp., 1751 Żegl.Ad.Niewieski 68, L *Trefi się stara, wałkuie i stroi, Jednak iéy przecię cale nie przyftoi*. Zuerst geb. L, nur für Inh. 2, 3, 6, 7; *uwałkować* v. pf., [hapax] †1760 Bals.Sen. 12, L, zuerst geb. L, nur für Inh. 3; *rozwałkować* v. pf., 1783 Wiel.Kuch. 415, L, zuerst geb. L, nur für Inh. 3; *zwałkować* v. pf., 1775–1806 Teat. 30 33, L *Ty mi za wszystko odpowiadać powinieneś, bo cię tak zwałkuie*. Zuerst geb. L, nur für Inh. 3, 4, 6; *powałkować* v. pf., zuerst geb. L, nur für Inh. 3; *wywałkować* v. pf., [hapax] 1953 Czerny Kuch. 369, DOR, zuerst geb. L, nur für Inh. 3; *zawałkować* v. pf., zuerst geb. L, nur für Inh. 3; *odwałkować* v. pf., zuerst geb. L, nur für Inh. 3, 4; *przewałkować* v. pf., 1880 Spas. Wielopol. 97, DOR, zuerst geb. L, nur für Inh. 3; *przywałkować* v. pf.,

zuerst geb. SWIL, nur für Inh. 3. ❖ Aufgrund des Datums des Erstbelegs kann *walkować* keine Ableitung von ↑*walek* oder ↑*walka* sein, abgesehen von dem erst bei TROTZ gebuchten Inhalt 5 (vgl. dazu ↑*walek*, Inhalt 1).

« zurück blättern vor »